

miše GLASILO SKUPŠČINE OBČINE LAŠKO delo

Letnik VII. — Laško, februar 1973 — Številka 2 (66)

Spremembe v vrhu občinske skupščine

PREDSEDNIK MIHA PROSEN ZAPROSIL ZA RAZREŠITEV — ZBOR DELOVNIH SKUPNOSTI OBČINSKE SKUPŠČINE RAZPISAL NADOMESTNE VOLITVE V 1. VOLILNI ENOTI — VOLITVE 23. FEBRUARJA 1973

Po skupni seji občinske skupščine, ki je bila konec januarja, je na ločeni seji zbor delovnih skupnosti razpravljal in sklepal o prenehanju mandata odborniku zbora delovnih skupnosti Skupščine občine Laško — MIHI PROSENU.

Dosedanji predsednik občinske skupščine MIHA PROSEN je namreč zaprosil za razrešitev, ker ga je na razpis Zdravilišča Laško delavski svet te ustanove že imenoval na delovno mesto upravitelja.

Na predlog mandatno-imunitetne

komisije so odborniki zbora delovnih skupnosti sklenili, da odborniku tega zbora MIHI PROSENU preneha mandat ter funkcija predsednika občinske skupščine.

V zvezi s tem so nato sprejeli odlok o razpisu nadomestnih volitev za novega odbornika tega zbora v 1. volilni enoti, ki obsega skupino delovnih ljudi v državnih organih, družbenih organizacijah in društvih.

Nadomestne volitve bodo 23. februarja 1973.

Na njih bodo ta dan volile naslednje delovne enote:

UPRAVNI ORGANI OBČINE LAŠKO — OBČINSKI KOMITE ZKS LAŠKO — OBČINSKA KONFERENCA SZDL LAŠKO — OBČINSKI SINDIKALNI SVET LAŠKO — OBČINSKI ODBOR ZB NOV LAŠKO — OBČINSKA KONFERENCA ZMS LAŠKO — VETERINARSKA POSTAJA LAŠKO — POSTAJA LJUDSKE MILICE LAŠKO — OBČINSKI ODBOR RK LAŠKO IN TURISTIČNO DRUŠTVO LAŠKO.

KANDIDAT ZA NOVEGA PREDSEDNIKA RUDI GROSAR

O predlogu dosedanjega predsednika občinske skupščine Mihe Prosen, ki je prosil za razrešitev svoje funkcije, je na januarski seji razpravljaj izvršni odbor OK SZDL. Na tej seji so sklenili, da se izvede kandidacijski postopek za izvolitev novega predsednika občinske skupščine.

Občinski politični aktiv skupno z občinskim komitejem ZKS je kot prvi predlagal za možnega kandidata RUDIJA GROSARJA, predsednika občinskega sindikalnega sveta. Izvršni odbor OK SZDL je ta prvi predlog osvojil.

Vodstva krajevnih organizacij SZDL so bila med tem že pozvana, da v sodelovanju z vodstvi krajevnih političnih organizacij in vodstvom krajevnih skupnosti skličejo skupno sejo izvršilnih organov, na teh sejah obravnavajo predlog za kandidata, ki bi prišel v poštev za to funkcijo in da do predloga, ki ga je osvojil izvršni odbor OK SZDL zavzamejo svoje stališče.

V vseh krajevnih organizacijah SZDL, kjer so se doslej sestala vodstva krajevnih političnih organizacij in KS ter obravnavala po poslovniku SZDL postopek o evidentiranju občanov za vodilna mesta, so enoglasno in brez dodatnih predlogov podprli predlog izvršnega odbora OK SZDL in se z glasovanjem iz-

rekli za predlaganega kandidata RUDIJA GROSARJA.

RUDIJA GROSARJA poznamo kot aktivnega družbenopolitičnega delavca z ostrim poslušom za družbenopolitična gospodarska dogajanja v občini, zato smo prepričani, da bo takšna enotna volja vodstev bazičnih organizacij v polni meri prišla do izraza ne le na nadomestnih volitvah za odbornika zbora delovnih skupnosti, ampak tudi pri izvolitvi za predsednika skupščine v obeh zborih.

Postaja milice pod novo streho

26. januarja je bila v Laškem pred novo zgrajenim poslopjem, kamor se je preselila postaja milice, otvoritvena svečanost. Svečanosti so se poleg predstavnikov družbenopolitičnih organizacij Laškega in kolektiva postaje milice udeležili še gostje iz Ljubljane, Celja, Maribora in Hrastnika.

Ob izročitvi novega objekta svojemu namenu je spregovoril predsednik občinske skupščine MIHA PROSEN. V svojem govoru je poudaril, da je ta objekt plod dobre sodelovanja vseh zainteresiranih dejavnikov. Z njimi so sedaj ustvarjeni pogoji za normalno delo orga-

nov postaje milice. Poleg delovnih prostorov pa štiri trisobna, dve dvosobni in dve samski stanovanji nad njimi pogojujejo popolno zasedbo vseh sistemiziranih delovnih mest.

Stavbo je zgradilo v domala dveh letih gradbeno podjetje Ingrad iz Celja. Za njo je bilo porabljenih 200 milijonov starih dinarjev. Pri financiranju tega objekta sta po enakih delih sodelovala UJV Celje in občinska skupščina.

S preselitvijo postaje milice v nove prostore so se sprostili dosedanja prostori, ki jih bodo že v bližnji bodočnosti zasedle nekatere občinske institucije.

POIZKUSNO UVAJANJE DELEGATSKEGA SISTEMA V DELOVANJU OBČINSKE SKUPŠČINE

**VSAKA KRAJEVNA SKUPNOST BO IMELA ŠTIRI DELEGATE — KANDIDACIJSKI POSTOPEK IZVE-
DEJO KO SZDL — DELEGATE IZVOLI ZBOR OBČANOV — ZBORE OBČANOV SKLIČEJO KS DO
KONCA FEBRUARJA**

Predsednik občinske skupščine je sredi januarja sklical v dogovoru z Občinsko konferenco SZDL Laško posvet vseh predsednikov KO SZDL in predsednikov krajevnih skupnosti v občini.

Namen posveta je bil, da te predstavnike seznani z uvajanjem nekaterih oblik delegatskega sistema v delovanju občinske skupščine, da se zedinijo o načelih financiranja krajevnih skupnosti za letošnje leto in se dogovorijo o sklicanju zborov občanov, na katerih bi izvolili nova vodstva in organe KS.

Uvodno besedo o uvajanju delegatskega sistema in o nalogah, ki jih bodo v pripravi za to imele krajevne organizacije SZDL, je podal sekretar Občinske konference SZDL — JOŽE KOS.

Po sprejetju druge faze ustavnih dopolnil bo v delovanju občinskih skupščin uveden delegatski sistem. Z namenom, da bi že v tem predhodnem obdobju preizkusili delovanje delegatskega sistema in odkrili morebitne pomanjkljivosti ter slabosti, ki bodo to preusmeritev ob uvajanju sistema spremljale in da bi takrat, ko bo sistem dokončno uveden, imeli določene izkušnje za njegovo brezhibno delovanje, se za področje naše občine poskusno uvaja delegatski sistem, tj. izvolitev delegatov krajevnih skupnosti.

Ti delegati bi v tem poizkusnem obdobju bili izvoljeni le za obdobje do novih volitev v občinsko skupščino, ki bodo predvidoma spomladi prihodnjega leta. Zato v sedanjem sistemu delovanja občinske skupščine še ne bodo imeli polne pravice odločanja in glasovanja o posameznih dokumentih, ki jih bo v tej mandatni dobi sprejemala občinska skupščina. Vloga delegatov v tem predhodnem poizkusnem obdobju bo zato predvsem posvetovalnega značaja.

Ob sprejemanju pomembnejših aktov v skupščini bo naloga delegatov predvsem v tem, da bodo sodelovali v razpravi, dajali oceno in pripombe na takšne akte ter pomagali obema sedanjima zboroma razjasniti določena stališča z vidikov nalog, potreb in interesov krajevnih skupnosti. Šele pozneje, s popolno uveljavitvijo delegatskega sistema, bo funkcija teh delegatov neposredna s polno pravico odločanja in seveda glasovanja.

KAKŠNI DELEGATI IN ZA KATERA PODROČJA

Po temeljiti razpravi o tem vprašanju so se predstavniki na tem posvetu sporazumeli, da bo vsaka krajevna skupnost imela in predlagala 4 delegate za naslednja področja:

1. Komunalni sistem in komunalna vprašanja

To naj bi bil predstavnik, ki dobro pozna delovanje krajevne skupnosti in probleme na področju urejanja komunalnih vprašanj v krajevni skupnosti.

2. Vzgoja in izobraževanje, otroško varstvo, kultura in šport

Delegat za to področje naj bi bil predstavnik krajevne skupnosti, ki so mu vprašanja z vseh teh področij dovolj dobro znana. Če ni mogoče izbrati takšnega delegata, ki bi obvladal vsa navedena področja, potem se naj upoštevajo predvsem tisti, ki so na območju krajevne skupnosti najbolj prisotna.

3. Zdravstvo, zdravstveno in socialno varstvo — splošna socialna problematika

Predstavniki krajevne skupnosti za to področje naj bi poznali to problematiko v širšem smislu. Na primer: člani samoupravnih organov na navedenih področjih, delavci v zdravstvenih in socialnih zavodih, aktivni delavci v komisijah za socialna vprašanja v KS itd.

4. Samoupravno delovanje v krajevni skupnosti in financiranje dejavnosti

To področje je širok spekter dejavnosti. Gre predvsem za predstavnika krajevne skupnosti, ki široko pozna strukturo organov krajevne skupnosti, njihovo delovanje in metode dela, povezave z občani in delovnimi organizacijami ter drugimi subjekti v krajevni skupnosti. Poleg

tega naj predstavnik tega področja pozna in obvlada tako obstoječe kakor tudi predvidene oblike financiranja dejavnosti krajevnih skupnosti v občini.

Način delovanja, oziroma vključevanja delegatov krajevnih skupnosti v delo občinske skupščine je v smislu tez o novem skupščinskem sistemu zamišljen takole:

1. vodstvo občinske skupščine bo ob obravnavi važnejših aktov, ki se bodo nanašali na področja dejavnosti, katere ti delegati zastopajo, organiziralo predhodne razprave z njimi;

2. zboru delegatov vseh krajevnih skupnosti bodo v predhodno obravnavo in mnenje predloženi naslednji pomembnejši dokumenti: statut ali spremembe statuta, programi razvoja, resolucije o ekonomski politiki, letni predlog proračuna itd.

3. posamezni delegati bodo neposredno sodelovali pri delu posameznega zbora občinske skupščine, če bo na dnevnem redu zasedanja tematika iz njihovega področja.

POSTOPEK ZA IZVOLITEV DELEGATOV IN NALOGE KO SZDL

Kandidate za delegate navedenih področij predlagajo krajevne organizacije SZDL.

V zvezi s tem bodo KO SZDL v kandidacijskem postopku evidentirale primerne osebe za možne kandidate, poskrbele za kvaliteten izbor predlaganih kandidatov in svoj predlog tudi obrazložile na zboru občanov.

Zbor občanov bodo sklicale krajevne skupnosti, na njem pa bodo navzoči z javnim glasovanjem izvolili delegate. Delegati morajo biti izvoljeni do konca februarja, osebni podatki o izvoljenih pa predloženi občinski skupščini najpozneje do 1. marca 1973.

PRIPRAVE ZA LETOVANJE BORCEV

Občinski odbor Združenja borcev NOV Laško tudi za letošnjo sezono organizira letovanja svojih članov na morju. Po vsej verjetnosti bodo letovanja organizirana na Debelem rtiču ali v Selcah. O tem bodo zainteresenti obveščeni kasneje, ko bodo sklenjene pogodbe za določeno število postelj, ki bodo na razpolago. Zato je potrebno že sedaj zbrati po-

datke o številu interesentov, ki želijo na ta letovanja.

Cena za celodnevno oskrbo se bo gibala za odrasle od 40,00 do 42,00 dinarjev, za otroke pa okrog 20,00 dinarjev.

Vsi, ki so se odločili za letovanje v zgoraj navedenih krajih, naj se čimprej, če tega še niso storili prijavijo pri svojih krajevnih organizacijah ZB NOV.

UMRL JE MAGISTER UJČIČ -

DOLGOLETNI LAŠKI LEKARNAR

V soboto, 27. januarja 1973, je v 80. letu starosti umrl v Opatiji magister farmacije Vekoslav Ujčič, dolgoletni laški lekarnar. Sicer bo že skoraj 12 let od tega, kar je zapustil Laško, vendar je v vsem okolišju ostal v dobrem spominu, saj je 29 let živel med nami in vodil laško lekarno. Pokojni je bil rojen 16. novembra 1893 v vasi Jusići nad Opatijo, torej v hrvaškem delu Istre (kot rojstni kraj se včasih navedel tudi vas Jurdani, kjer je železniška postaja ali pa kar Kastav kot tedanji sedež občine).

Po osnovni šoli se je leta 1905 vpisal na gimnazijo v Trstu, ki je bila tedaj nemška, slovensčina je bila pa le neobvezen predmet. Slovensčino je tam poučeval prof. dr. Ivan Merhar, ki je vabil slovenske dijakke, da so obiskovali ta neobvezeni pouk. Tako je prišel tudi k mlademu Ujčiču in mu je rekel: »Glej, da ne boš ob nemškem pouku pozabil na svoj materni jezik; ti si sicer Hrvat, ker pa hrvaščine nimamo, pridi k našemu pouku slovensčine, ki je hrvaščini soroden jezik.« Res je mladi Lojzo, kakor so ga klicali prijatelji, obiskoval poslednjega pouka slovensčine, kar mu je v poznejših letih koristilo, saj je odlično govoril slovensko, le končni -l v besedah je trdo izgovarjal; tudi pisal je slovensko brez napake.

Prav tako se je že tedaj seznanil s slovensko književnostjo. Na zagrebški univerzi je študiral farmacijo; med študijem je bil veliko v družbi umetnikov: pisateljev, pesnikov, slikarjev in kiparjev, med drugim tudi s pisateljem Miroslavom Križko.

Po končanem študiju je nastopil službo v lekarni v Voloskem. Tujak se je tudi poročil s Pijo roj. Bajc (njen oče je bil Slovenec, mati Hrvatca), ki mu je zvesto stala ob strani do svoje nenadne smrti leta 1965. V času njegove poroke je bila Primorska že priključena Italiji in začelo se je preganjanje Slovencev in Hrvatov. Tudi magistru Ujčiču so fašisti grozili; njegov šef, Hrvat, je moral pustiti lekarno in se umakniti v Jugoslavijo, magister Ujčič pa si je poiskal službo v Gorici. Tedaj mu je prav prišlo njegovo znanje slovensčine, saj je lahko v lekarni, katere lastnik je bil Italijan, govoril s Slovenci v domačem jeziku.

V času svojega službovanja v Gorici (1921–1926) se je vključil v prosvetno in politično delo gorških Slovencev. Bil je član »Prosvete« in slovenskega političnega društva »Edinost«. Toda tudi v Gorici mu fašisti niso dali miru; ker so hoteli odpraviti slovensčino iz javnega življenja, jim ni bilo po volji slovensko govorjenje v lekarni. Čeprav se je lekarnar Pontoni zanj zavzel, je moral magister

Ujčič zapustiti Gorico in se je naselil v Jugoslaviji ter dobil jugoslovansko državljanstvo.

V Jugoslaviji se je zaposlil v lekarni v Zemunu. Tam je prišel v stik z beograjsko družbo. Dva izmed njegovih treh bratov sta zavzemala visoke položaje v državni upravi stare Jugoslavije, eden od njiju je bil nekaj časa tudi v diplomatski službi. Tako si je magister Uj-

čič poleg svojega obširnega znanstva v umetniških krogih pridobil tudi mnogo znanecv iz tedanjih političnih in diplomatskih krogov.

Ko se je bližal 40. letom, se je želel osamosvojiti in si je izbral Laško. V Laškem tedaj ni bilo lekarne; vsakokratni zdravnik (zadnji je bil to dr. Cede) je imel ročno lekarno, nekaj najpotrebnejših zdravil in obvez; za večino zdravil, predvsem pa za tiste, ki jih je treba sprosti narediti, je bilo treba iti v Celje. Magister Ujčič je bil torej prvi laški lekarnar. Svojo lekarno »pri sv. Vidu« je odprl 1. VIII. 1932 v Elsbacherjevi hiši v središču mesta, na najbolj prometni točki (v lokalu je bila dotedaj glavna zaloga tobaka za laški okraj).

Za ves laški okoliš je bila otvoritev lekarnе pomemben dogodek in tudi lekarnar sam je bil pri prebivalstvu s simpatijami sprejet, saj je odlično govoril slovensko. Tudi njegova soproga Pija, ki mu je pomagala v lekarni, je brez napake govorila slovensčino; hodila je sicer v hrvaške šole, vendar je bila po očetu slovenskega rodu in je v mladosti igrala v slovenski Citalnici pri slovenskih gledaliških igrah, kar se ji je poznalo pri znanju jezika.

Ljudje so radi prihajali v lekarno, ker so ob svojih težavah vedno dobili tolažilno besedo; videli so, da magister Ujčič silno vestno in natančno opravlja svoj poklic in da je tudi izven delovnega časa vedno na razpologo. Marsikdo se je na-

mesto k zdravniku raje zatekel v lekarno in če je bilo možno, je dobil zdravilo ali vsaj dober nasvet.

Magister Ujčič ni nikdar zatajil svojega hrvatstva, toda med nami v Laškem se je popolnoma prilagodil slovenskim razmeram. Razen na hrvaške se je naročil tudi na slovenske časnike in revije, spremljal je tako hrvaško kot slovensko književnost, na umetniške razstave se je vozil v Zagreb in Ljubljano.

Zaradi svoje široke razgledanosti in družabnosti si je pridobil tudi v Laškem mnogo prijateljev in Ujčičeva lekarna je postala kmalu shajališče laškega izobraženstva, prav tako tudi njegovo stanovanje v I. nadstropju, ki je bilo polno umetniških slik. Rad se je pogovarjal o svetovnih dogodkih, o književnosti, najraje pa o slikarstvu; s pacienti v lekarni pa se je znal prav po domače in zaupno pomeniti o njihovih problemih. Slikarji so ga obiskovali tudi v Laškem in marsikoga izmed njih je denarno podpiral.

Ko so v zadnji vojni Nemci zaprli in izselili skoraj vse laške izobražence, je imel magister Ujčič izjemno položaj, ker je bil Hrvat in tako za Nemce tuj državljan, zato so ga morali pustiti pri miru, čeprav bi ga bili radi zaprli in izselili. Kmalu pa so ga ovadili okupatorskemu županu, da govori v lekarni s pacienti slovensko, kar je bilo za Nemce v njihovi pomembni politiki velik greh; magister Ujčič se je izgovoril, da govori hrvaško, to je bil pa za Nemce ozirom na Pavelčiča in ustaše »zavezniški« jezik (nemščino je pa že iz gimnazije dobro znal).

Ko se je razmahnilo partizansko gibanje, sta magister Ujčič in njegova soproga oskrbovala partizanske enote z lekarniškimi materialom. Kakor je bil magister Ujčič v službenem in zasebnem življenju vedno silno previden, ga ta njegova opreznost ni ovirala pri prekrbovanju partizanov z zdravili, obvezami in drugimi potrebščinami, čeprav je postavljal s tem tudi svoje življenje v nevarnost. Listiki, s katerimi so ga prosili za tak material, so bili včasih prav nepredvidno napisani, imeli so naslov »tov. Ujčič« in podpis partizanske enote, tako da bi Nemci, če bi bili kurirja ujeli, takoj vedeli, za kaj gre. V takem primeru ga tudi hrvaško državljanstvo ne bi več ščitilo pred okupatorjevimi terorjem. Po vojni je predsednik republike na predlog organizacije ZZB Laško odlikoval magistru Ujčiča in njegovo soprogo Pijo z medaljo za zasluge za narod za njuno podporo v NOB.

Po vojni je leta 1949 država odkupila lekarno in magister Ujčič je ostal v njej kot uprav-

nik do upokojitve. Tudi med stanovskimi tov. je užival ugled in spoštovanje, zato so ga izbrali za predsednika celjske podružnice farmacevtskega društva. Pri Svetu za zdravstvo bivšega celjskega okraja je bil pokojni referent za lekarne.

Leta 1961 je odšel v pokoj in z ženo sta po 29 letih delovanja zapustila Laško in se naselila v Opatiji oziroma Voloskem, kjer sta kupila majhno stanovanje. Magister Ujčič je bil v Opatiji nekaj časa še honorarno zaposlen v lekarni, kjer je za tak letoviški kraj, kot je Opatija, koristilo njegovo znanje nemščine, italijanščine (francosko se je znal za lekarniške potrebe prav tako zmeniti), pa tudi slovensčine. Rekel je namreč, da kadar opazi, da se kdo prav muči s hrvaščino, ga ogovori slovensko, ker je gotovo Slovenec.

V Opatiji ni pretrgal stika s Slovenijo, še naprej je bil naroden na slovenske revije, še naprej je obiskoval umetniške razstave v Ljubljani, predvsem pa je obdržal stik z Laškim. Kadar je v Opatiji rekel: »Pri nas smo imeli...«, je mislil pri tem na Laško; vsaj enkrat na leto je prišel v Laško na obisk, zanimal se je za vsa krajevna dogajanja, tudi »Naše delo« je redno bral. Kako priljubljen je bil v Laškem, se je videlo šele po njegovem odhodu. Ko je v zadnjih letih prihajal na obisk v Laško, se je skoraj vsak mimoidoči na cesti ustavil in ga prisrčno pozdravil. Kdor pa je od Laščanov prišel v Opatijo, ga je pa skoraj vsak obiskal ali v lekarni ali v stanovanju. Zgodilo se je celo, da se je cel avtobus iz letnikov iz Laškega ustavil pred njegovim stanovanjem; ker za vse izletnike ni bilo prostora v stanovanju, so ga poklicali v avtobus, kjer se je z vsakim posebej rokoval.

V oktobru 1965 je njegovo ženo Pijo na poti v Laško zadela v Ljubljani kap; to je bil hud udarec v njegovem življenju. V zadnjih letih je prenehal s honorarno zaposlitvijo. V Laško je še prihajal, ob zadnjem obisku 1971 si je kot ljubitelj umetnosti ogledal tudi freske v Marijagradcu, ki so bile delno odkrite šele po njegovem odhodu v Opatijo.

V februarju 1972 ga je huda bolezen priklenila na posteljo; vsa skrbna nega, ki jo je imel, ni nič pomagala in po skoraj enem letu ga je smrt rešila nadaljnega trpljenja. Majhno število ljudi ga je v sončni nedelji 28. januarja spremilo do groba na pokopališču v Voloskem; med njimi je bilo tudi nekaj prijateljev iz Laškega in Ljubljane. V vsem laškem okolišju pa bo ostal lep spomin na prvega laškega lekarnarja.

M. R.

800 LET JURKLOŠTRA (16)

Vojvoda določa, naj bosta pot in potok meja med samostansko posestjo in posestjo planinskih gospodov. Ko meja prekorači Gračnico, določa vojvoda, naj teče proti jugu »do kraja, ki mu prebivalci pravijo Prapretno«; tam se obrne na desno »do vrha, ki mu pravijo Gradec«, nato teče meja po vrhovih »do najvišjega vrha gore, ki se imenuje Lisca«. Severna stran teh hribov s pašniki vred pripada samostanu. Od Lisce teče meja na Kremen, od tam pa proti Gračnici (verjetno preko sedanje Sv. Trojice, ki tedaj še ni imela tega imena, saj je bila vsa poraščena z gozdovi). Meja se obrne

nekoliko proti zahodu, ko prekorači Gračnico in gre nato proti severu tako, da si pridrži vojvoda naselje Podgorica sebi, Gorelce pa prepusti samostanu. Nato zapiše vojvoda, da se meja vzpne med krajem, ki se »slovensko imenuje Vrh« in krajem Grahovše tako, da ostane Vrh v vojvodovi posesti, Grahovše pa dobe kartuzijani (v listini ni omembe, da bi tedaj že imeli Male in Velike Gorelce ter Male in Velike Grahovše). Meja se nato z Vrha spusti do naselja Leskovica, ki ga vojvoda poklanja samostanu. V bližini Leskovic izvira potok, ki tvori mejo samostanske posesti do izliva v La-

homnico pri Teyčah. Samostanska meja gre nato po Lahomnici proti vzhodu in se konča pri naselju Koprivnica. Znotraj teh meja je bilo vse samostanska posest, tod nihče ni smel motiti samostanskega miru in na tem ozemlju so kartuzijani izvajali tudi sodstvo. Še ko je bil samostan že opuščen, je ozemlje ostalo skupaj kot jurkloštrski okraj do zemljiške odveze 1848. Popis meja, kot ga je zapisal vojvoda Leopold VI., je zanimiv tudi zaradi tega, ker v njem vidimo, da so bila naša sedanja krajevna imena v rabi že pred 750 leti.

To posest je naslednjega leta (1228) potrdil tudi papež Gregor IX. Seveda so imeli kartuzijani zemljiško posest tudi izven tega strnjenegega ozemlja, celo v Ljubljani. Predaleč bi nas zavedlo, ko bi naštevati vse dobrotnike, ki so samostanu kaj darovali. Ohranile so se nam številne listine, v katerih papeži, vladarji in drugi velikaši naklanjajo Jurkloštru darove ali kakšne posebne pravice, tako da iz tega lahko sklepamo, da je bilo ime Jurklošter nekdanj bolj znano kakor danes. Samostan je sedaj imel zadosti sredstev za preživljanje in je lahko razvil vse svoje dejavnosti. Ohranjene listine nam opisujejo različne dogodke v zvezi s samostanom, vendar se s posameznimi dogodki ne bomo ukvarjali, le nekaj najzanimivejših stvari si bomo ogledali.

ŠTIRISTOLETNICA KMEČKIH UPOROV

Kmečki puntarji v Jurkloštru 1573

Januarja in februarja letos poteka 400 let od velikega kmečkega upora, ki je združil slovenske in hrvatske kmete v borbi proti graščakom.

Upor, ki je začel ob koncu januarja 1573 v Hrvatskem Zagorju, se je hitro širil in se je dotaknil tudi ozemlja naše občine. 6. februarja 1573 je iz savske doline preko Lisce pripeljal glavni vojaški poveljnik kmečke vojske Ilija Gregorič nekaj stotin kmečkih upornikov v Jurklošter; še istega dne so nadaljevali pot na Planino.

Ta dogodek bo obširno opisan v članku »800 LET JURKLOŠTRA«, ko bo prišla na vrsto ta doba (16. stoletje). Ker prav v teh dneh mineva 400 let od upora, že danes opozarjamo na ta opis.

BOJ PRI KRŠKEM 5. FEBRUARJA 1573 MED KMEČKIMI PUNTARJI IN USKOKI (IZ VALVASORJEVE SLAVE VOJVODINE KRANJSKE)

Po smrti samostanskega zaščitnika, vojvode Leopolda Slavnega leta 1230 je zavladal njegov sin, vojvoda Friderik Bojevit. Ta vojvoda je bil zaradi svoje bojevitosti res vreden svojega vzdevka. Svojo posest v naših krajih je s poroko z Agnezo Andechs-Meransko razširil tudi na Kranjsko, kjer je bilo njegovo središče Kamnik. Friderik Bojevit je padel v boju z Madžari leta 1246. Ker je bil brez otrok, je z njim izumrl rod Babenberžanov. Za babenberško dediščino se je vnel hud boj; najprej si je to dediščino pridobil češki kralj Otakar III., ko pa je tudi ta padel v boju, so se naših krajev polastili Habsburžani, ki so tod vladali preko 600 let. Ne za češkega kralja ne za Habsburžane ni imelo laško posestvo niti Jurklošter takega pomena kakor za Babenberžane, zato niso kazali za naš okoliš posebnega zanimanja. Jurklošter je z Babenberžani izgubil svoje zaščitnike in šele pozneje je samostan dobil v celjskih grofihi spet velike dobrotnike.

(NADALJEVANJE PRIHODNJIČ)

PAVLA ROVAN

H R E P E N E N J E

Prišla je jesen. Obmorsko vrvenje se je umirilo. Popustila je neznosna vročina. Gostinski delavci so se oddahnili od napornega dela. Domačini so šele sedaj uživali mir in lepoto morja.

Študenti so se pripravljali na odhod v razne kraje. Nekateri med njimi so se odločili študirati na severu domovine. Stare bajte so zviška odgovarjale na razna vprašanja bodočih brucov. Zelo zgovorni pa so bili v družbi deklet. Z. Jano in Miro so bili njihovi pogovori stvarni in resni, saj sta jih dekleti v študiju že dohiteli. Tako so tudi taki »stari« učenjaki v sebi sklenili, da bodo letos prav za res končali študij. Mnogo bistrih šal in smeja je bilo med njimi tiste dni. Domenili so se za dan skupnega odhoda in to z ladjo po morju do Reke. Zakaj ne bi užili še nekaj sonca, saj bo zima na severu dovolj dolga.

Tudi Aleš je pripravil vse potrebno za odhod.

Ko sta skupaj z materjo vse uredila, sta sedla, da popijeta še kavo.

»Aleš, pri kateri družini boš stanoval?« je nenadoma vprašala sina.

»Mamek, saj sem ti že povedal.«

Tako jo je nazival že kot petošolec in še posebno takrat, ko se je odpravljal za dlje časa.

»Ljubi mamek, sam prav dobro vem, kje bom! Povedal sem ti, da tam že četrto leto stanuje tisti Janin kolega Tine, ki sem ga lani spoznal, ko je z Janino družbo taboril na Otokih. Tudi sama si ga videla na kopaljšču.«

»Ne spominjam se ga,« je razmišljajoč postavila ob kovček še dve knjigi, ki jih je fant želel vzeti s seboj.

»Seveda se ga ne spominjaš, ko pa si s svojimi mislimi vedno nekje daleč...«

Odšel je v sobo in se vrnil z načrtom mesta, v katerem bo odslej prebival.

»Vidiš mamek, tukaj je železniška postaja, kjer že čaka tudi avtobus. Ko izstopim, pa še skok čez cesto in že vstopim v drugega. Nekaj postajališč in že sem tam. Kar čez cesto na levo, tu še na desno in malo navkreber, pa sem pri hiši. Stanoval bom pri neki vdovi učiteljici, ki je padel v partizanih. Ko me je Tine predstavil, je bila zelo ljubezniva. Seveda mi je kot skrben učenik takoj svetovala, naj bom v študiju uspešen, tako kakor kolega Tine. Mimogrede je dostavila, da bom plačeval toliko kot Tine, me peljala v sobo in se od naju poslovila.«

Nikogar drugega nisem videl, verjetno so bili vsi odsotni. Tineta nisem spreševal, ker je njega najbolj zanimalo, kaj dela Jana.«

Obližnil se je in z nagajivim nasmehom vrgel načrt mesta na bližnjo polico. Razširil je roke in se pretegnil, kot bi hotel odložiti breme.

»Vse v redu, mamek, nič ne skrbi, saj nisem otrok. Takoj ti bom sporočil naslov.«

»Staro teto pa le obišči,« je dodala in sinu pomagala vložiti v kovček še steklenico pristnega olivnega olja in pršut kot darilo novi gospodinjji, četudi se tam ne bo hranil.

»Pršut bomo pojedli že na ladji,« je Aleš, smejoč se, potisnil zavitek v popotno torbo.

Ob odhodu ladje se je v pristanišču zbralo v slovo toliko mladine, da so se starši komaj mogli posloviti od svojih sinov in hčera. Taki odhodi so zelo razgibani in potem še nekaj dni v vseh podrobnostih polnijo medsebojne pogovore.

Vsakdo je videl po svoje, kolikokrat je nekdo stisnil roko, kdo je koga objel in poljubil, kdo je še enkrat s palube z roko vrgel poljub in kdo se je čim dlje poslavljajal.

* * *

Alenka se je iz pristanišča vračala domov skupaj s svojimi rojaki. Sklenili so, da posedijo v kavarni, saj so ostali sami. Doma jih nihče ne čaka, otroci so odpotovali.

V kavarni se je nabralo mnogo znancev, komaj so našli prazno mizo.

»Kje pa bo Aleš stanoval?« je Alenko vprašala prijateljica zdravničica.

»Resda ne vem, saj si fant naslova ni zapisal, ko ga je tja spremljal tisti študent, ki že dolgo stanuje tam. Menda pri neki vdovi, upokojeni učiteljici.«

»Kako da mu nisi našla prostora v študentskem domu, saj ima Aleš takšno možnost?« je še pripomnila prijateljica, a se je v tistem hipu zavedla, da svoje misli ni dobro izrazila: »Alenka, oprost, nisem tako mislila,« je dodala z milino v glasu.

»Vem, čutim, da si me hotela le opozoriti, da bi lažje nosila stroške sinovih študijskih let. Toda jaz nisem mati zato, ker bi bilo v življenju slučajno tako naneslo, ampak sem mati po lastni želji in hotenju. Zato čutim, da tega ne bi mogla sprejeti zanj, ker bi se to ne skladalo z mojo življenjsko odločitvijo. Mnogo je družin s številnimi nadarjenimi otroki,« je pojasnjevala Alenka in prestavila svojo torbico.

Vsi trije so obmolknili.

Natakar je prinesel naročeno.

»Na srečo in uspešni študij naših otrok!« je vzdignil svoje šilce marmarska zdravnik in vsi trije so se zasmejali.

Pogovor se je preprosto odvijal naprej. Ob slovesu so si krepko segli v roke.

Mračilo se je, ko je Alenka hitela po ozkih ulicah proti domu. Na križišču se je cesta zgubljala v sivkasto modri daljini naprej ob morski obali. Nad njo se je vzpenjala avtocesta in nad vsem milo, brezoblačno nebo. Iz skalovja se je bleščala svetloba vzhajajočega meseca in se vtapljala v nočni mir.

Umirjena je legla k počitku.

* * *

Kmalu je prejela kartico s pozdravi z Reke. Na njej je bilo toliko podpisov, za kolikor jih je bilo tu prostora: Tomo (Einstein), Jana (Curie), Mira (Koch), Aleš (Andrič), Marko (Lenin) in tako naprej so se zvrstili podpisi z dodanimi imeni svojih visokih vzornikov. Presenetil jo je Marko, ki se je kar med potjo do Reke odločil za politične vede, četudi je nameraval z Alešem študirati slavistiko.

Kako lahkotna je mladost, ko čustva in odločitve prekipevajo, srce pa je nenehno odprto novim vtisom in v glavi se naglo spreminjajo sklepi.

Čez teden dni je priromalo dolgo pismo. — V družini kjer bi moral stanovati, se je nenadoma poročila hčerka in sobi potrebujejo zase. Vdova jim je zato preskrbela stanovanje v bližini pri svojem sorodniku profesorju. Kolega Tine se je strinjal, da si tam delita veliko sobo in še stroški za najemnino so se tako zmanjšali.

Dobro se je znašel v predavalnicah in knjižnicah. Bil je poln hvale o vsem. Še posebej se je pohvalil s pripombo, da mu prijatelj Tine in profesor prijazno pomagata.

Stopila je na teraso, ki je bila še polna cvetja. Cvrkutanje galebov se je slišalo prav do hiše, ko se je v pristanišču usidrala velika ladja. Pokrajino je polnil oster veter. Le redki sončni žarki so se bojevali z maestralom in niso mogli ogreti ozračja.

Še enkrat je prečitla sinovo pismo, obrnila ovojnico, a naslova ni našla nikjer. Torej ji je Aleš pozabil sporočiti naslov. Ni mu mogla odpisati. Ker pa je bilo pismo napisano tako toplo in prisrčno, mu je to oprostila in je čakala na njegovo naslednje pismo.

Aleš je čakal na materin odgovor.

Medtem so svojci pisali Jani in ji naročili, naj Aleš vendar materi sporoči svoj naslov.

(NADALJEVANJE SLEDI)

VOLITVE NOVIH VODSTEV IN ORGANOV KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Letos, oziroma prihodnje leto po teče mandat vsem sedanjim vodstvom in organom krajevnih skupnosti. Zato je bilo na posvetu predstavnikov krajevnih organizacij SZDL in predsednikov krajevnih skupnosti sklenjeno, da se v februarju 1973 izvolijo nova vodstva in organi v vseh krajevnih skupnostih na območju občine Laško.

Vodstva in organe KS volijo občani na zborih občanov. Zbore občanov bodo sklicale krajevne skupnosti, celoten kandidacijski postopek pa bodo izvedle krajevne organizacije SZDL. Krajevna organizacija SZDL bo predlagala in zboru občanov obrazložila predlog možnih kandidatov za izvolitev organov KS.

Izvolitev vodstev in organov KS, ki naj bi v naslednji mandatni dobi vodili in usmerjali delovanje krajevne skupnosti, skrbeli za njen nenehen razvoj, utrjevali krajevno samoupravo in razvijali tiste dejavnosti, ki so na področju vsake krajevne skupnosti za zadovoljevanje potreb občanov najbolj prisotne, je pomembna družbenopolitična naloga. Pomembna in važna zato, ker ne gre zgolj za formalno izvolitev novih vodstev in organov KS, ki naj bi zamenjali dosedanja vodstva, ampak gre za to, da se ob teh volitvah, če je treba, ker delovanje dosedanjih vodstev iz subjektivnih razlogov ni bilo uspešno, zamenja celotna garnitura. Tam, kjer pa je del dosedanjega vodstva in organov pokazal vso pripravljenost za razvijanje krajevne samouprave in so skrb ter prizadevanja za reševanje problemov v skupnosti rodila v okviru razpoložljivih možnosti vendarle uspehe, pa je treba izvršiti le določeno selekcijo in dopolnitev sedanje sestava, da se tako zagotovi v prihodnosti večja monolitnost in zavzetost za akcije.

Izkušnje iz preteklosti namreč kažejo, da je v velikih primerih delovanje krajevne skupnosti največkrat slonelo ali sloni na ramenih le nekaj

od izvoljenih organov, velik del preostalih pa pasivno stoji ob strani in se nalogam ter obveznostim izmika.

Zato je pri izbiri kandidatov za nova vodstva in organe v KS treba upoštevati pomembnost in vlogo krajevne skupnosti iz samoupravnega gledišča tj. z gledišča medsebojnih povezovanj vseh krajevnih institucij v skupnosti ter v organe krajevne skupnosti predlagati in pritegniti tiste sposobne občane, ki imajo ugled in uživajo polno zaupanje pri občanah, sami osebno pa kažejo zanimanje za razvoj krajevne samouprave.

Da bi bilo sodelovanje široko in vsestransko, naj bi bili v organih krajevne skupnosti zastopani predstavniki krajevnih institucij, tj. delovnih organizacij, predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter

društev; pri tem bi seveda bilo naopak, če v organih krajevne skupnosti ne bi bila zastopana tudi posamezna naselja, zlasti če je področje krajevne skupnosti razvejano ter nima svojega pravega jedra ali pa poleg jedra vključuje naselja širšega območja. Skratka: izbor novega vodstva in organov krajevne skupnosti terja torej od krajevnih družbenopolitičnih dejavnikov polno odgovornost, saj bo od kvalitetnega sestava teh organov v precejšnji meri odvisno, kakšno in kako uspešno bo njihovo delovanje v prihodnjem mandatnem obdobju.

Krajevnim organizacijam SZDL priporočamo, da kandidacijski postopek zastavijo po vsestranski oceni situacije v skupnosti in ob sodelovanju vseh krajevnih političnih aktivov izberejo kandidate — najboljše od najboljših.

OPOZORILO

ODDELKA ZA INŠPEKCIJSKE SLUŽBE

Oddelek za inšpekcijske službe občine Laško poziva občane, ki opravljajo različne obrtne in druge storitve, pa za opravljanje teh storitev nimajo obrtnega dovoljenja ali dejavnosti niso priglasili občinskemu upravnemu organu kot postranski poklic, da

- ali prenehajo z opravljanjem teh storitev,
- ali pa si preskrbijo obrtno dovoljenje, oziroma da obrtno dejavnost priglasijo kot postranski poklic.

Proti vsem, ki bodo še nadalje nezakonito opravljali najrazličnejše storitve in se inšpektorjem ne bodo mogli izkazati z ustreznim uradnim dovoljenjem za javno opravljanje storitev, bomo uvedli upravno kazenski postopek ter pestopek za odvzem nezakonito pridobljene premoženjske koristi.

Občane, ki so brez dovoljenja opravljali storitve tudi vabimo, da davčni upravi občine Laško takoj prijavijo dohodek, ki izvira iz nasleva nezakonitega opravljanja storitev.

Oddelek za inšpekcijske službe
občine Laško

ZDRAVSTVENI DOM CELJE

RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE

ZA FEBRUAR 1973

V februarju 1973 bo dežurna služba zdravnikov za območje Laško in Rimske Toplice (od sobote popoldan do ponedeljka zjutraj tudi za območje Radeče) in k temu spadajoče okolice poslovala po naslednjem razporedu:

1973	Zdravnik	1973	Zdravnik
20. 2.	Baburak-Grakalič dr. Vesna	26. 2.	Pečar dr. Samo
21. 2.	Velikonja dr. Tone	27. 2.	Baburak-Grakalič dr. Vesna
22. 2.—25. 2.	Dolanc dr. Jože	28. 2.	Velikonja dr. Tone

Potrebni obiski na domu naj se naročajo pri posameznih zdravnikih v času njihove ordinacije.

Zdravnik, ki nastopi ob delavnikih ob 19. uri dežurno službo, je doma v stalni pripravljenosti od 14. do 19. ure.

»Naše delo« izhaja mesečno — Izdaja Skupščina občine Laško — Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Lev TIGAR — Uredništvo in uprava: Laško, Ulica Borisa Kraigherja 2, telefon 73-045, interna številka 4 in 007 — Cena za vsako številko 1 din — Ziro račun pri Službi družbenega knjigovodstva, podružnica Laško št. 50710-637-55419 — Rokopise, objave in oglase za vsako številko sprejemamo do 15. dne v mesecu — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — Tisk in kličej AERO kemična in grafična industrija Celje — Glasilo je oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov na podlagi mnenja Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SR Slovenije (št. 421-2/72 od 24. novembra 1972)